

Frende Skadeforsikring AS
Postboks 7335
5020 BERGEN

VÅR REFERANSE
21/6685

DERES REFERANSE

DATO
26.09.2022

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn i Frende Skadeforsikring AS (heretter Frende Skadeforsikring) 27. og 28. oktober 2021.

Formålet med tilsynet var å gjennomgå foretakets system for styring og kontroll med virksomheten, beregning og validering av tekniske avsetninger samt risikoeksponering og kapitalisering.

Til grunn for tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport av 24. februar 2022 og styrets svar mottatt 31. mai 2022.

Finanstilsynet har følgende merknader etter tilsynet:

1. FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

Finansiell stilling

Kapitalmål

Frende Skadeforsikring har en målsetting for nivået på foretakets solvenskapitaldekning over tid, med en nedre grense. Foretaket har også definert en komfortsone hvor målsetningen ligger midt i. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret begrunne beslutningen om å akseptere en kapitalplan som innebærer at solvenskapitaldekningen kan være utenfor komfortsonen i opptil tre år.

Det følger av styrets svar at dersom solvenskapitaldekningen kommer under foretakets komfortsone, skal det utarbeides handlingsplaner for å gjenopprette solvenskapitaldekningen. Finanstilsynet registrerer at styret opplyser at kapitalplanen ikke innebærer en aksept for at foretaket kan ha en solvenskapitaldekning utenfor komfortsonen over en treårsperiode og at styret vil iverksette tiltak for å bedre solvenskapitaldekningen hurtigere dersom styret finner det nødvendig. Styret viser til at det ble gjennomført en kapitalforhøyelse da solvenskapitaldekningen falt under komfortsonen i 2018.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at foretakets solvenskapitaldekning per 31. mars 2020 var under den definerte komfortsonen, men kunne ikke se at styret i 2020 mottok rapportering om foretakets kapitalsituasjon i tråd med kapitalplanen. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvilke vurderinger og tiltak som ble gjort i forbindelse med at solvenskapitaldekningen falt under komfortsonen.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret i ekstraordinært møte 23. mars 2020 besluttet å holde tilbake foreslått utbytte for regnskapsåret 2019 i tråd med forventningene fra myndighetene, at solvenskapitaldekningen ble tatt opp i en utvidet ORSA-rapport og at en betydelig bedring i finansmarkedene i april medførte at det per andre kvartal ikke lenger var behov for ytterligere tiltak.

Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om foretakets definerte nedre grense for solvenskapitaldekningen er tilstrekkelig.

Det følger av styrets svar at styret vurderer at foretakets nedre grense gir en tilstrekkelig kapitalbuffer og gir styret og eierne tilstrekkelig tid til å oppkapitalisere slik at foretaket har ansvarlig kapital som overstiger solvenskapitalkravet. Styret fremhever at Frende Skadeforsikring har kapitalsterke eiere og besitter flere verktøy for å øke solvenskapitaldekningen, blant annet har foretaket per i dag ikke kapital i kapitalgruppe 2.

Finanstilsynet merker seg at foretakets valg av nedre grense for solvenskapitaldekning er fundert på kapitalsterke eiere. Finanstilsynet understreker at selv om tilgang til kapital bør vurderes, er det styret i det enkelte forsikringsforetak som har ansvaret for å påse at forsikringsforetaket til enhver tid er forsvarlig kapitalisert og eventuelt iverksette tiltak for å sikre dette. I et scenario med en eller flere ekstraordinære hendelser som treffer flere av foretakene i konsernet eller dets eiere er det risiko for at det ikke er kapital tilgjengelig for nødvendig styrking av kapitalen i forsikringsforetaket. Finanstilsynet viser til at foretakets solvenskapitaldekning er volatil og historisk viser fall i solvenskapitaldekning på mer enn 30 prosentpoeng innenfor ett kvartal. Det er Finanstilsynets oppfatning at foretaket er sårbart for økonomiske eller andre endringer som kan medføre endret kapitaltilgang fra eierne. Finanstilsynet vurderer at minimumsnivået for solvenskapitaldekning i forsikringsforetaket er for lavt. Finanstilsynet merker seg at foretaket hittil har innført tiltak før kapitaldekningen har falt så lavt som til nedre grense og at foretaket har praktisert en høyere nedre grense. Finanstilsynet ber styret revurdere nivået for minimum solvenskapitaldekning i Frende Skadeforsikring.

Resultater og lønnsomhet

Finanstilsynet merket seg i foreløpig rapport at Frende Skadeforsikring har hatt avviklingsgevinster alle årene i perioden 2016 til 2020 og at nivået på erstatningskostnadene for det aktuelle kalenderåret dermed er høyere enn hva skadeprosenten gir inntrykk av. Finanstilsynet ba styret redegjøre for avviklingsgevinstenes effekt for teknisk regnskap de siste årene inkludert 2021, samt vurdere de tekniske resultatene i lys av dette.

Av styrets svar fremgår det at foretaket hadde lønnsomhetsutfordringer i årene 2017-2019, selv medregnet positive avviklingsgevinster. Årsakene til lønnsomhetsutfordringene var flere, og foretaket iverksatte et større lønnsomhetsforbedringsprosjekt ved årsskiftet 2017-2018. Styret opplyser at for årene 2020 og 2021 tilsier resultater og analyser av underliggende lønnsomhetsutvikling at forsikringslønnsomheten er under god kontroll, også justert for de positive pandemieeffektene i skadeforsikring.

Finanstilsynet merker seg at styret påpeker at foretaket kontinuerlig arbeider med å forbedre den underliggende lønnsomheten for å sikre regnskapsresultater som også uten avviklingsgevinster er tilfredsstillende i forhold til foretakets målsetninger. Styret opplyser at deler av de fortsatt høye

avviklingsgevinstene er et resultat av arbeidet med å gjøre avsetningene mindre konservative, og at det vil bli mindre avviklingsgevinster når dette arbeidet er slutført. Finanstilsynet registrerer imidlertid at forskjellen mellom skadeprosentene uten og med avviklingsgevinst har økt alle årene siden 2016 og frem til 2021. Finanstilsynet er kritisk til at foretakets rapportering av erstatningsavsetninger i regnskapet ikke har vært i samsvar med bestemmelsene i årsregnskapsforskriften, jf. pkt. 2.2.2.

2. FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

2.1 Overordnet styring og kontroll

2.1.1 Strategi og overordnede retningslinjer

Retningslinjer

Konsernretningslinjer

Frende Holding har etablert retningslinjer for konsernet. Retningslinjene er identiske for alle foretak i konsernet med foretaksspesifikke elementer. Finanstilsynet påpekte i foreløpig rapport at det bør fremkomme av styreprotokollen at styret har vurdert behovet for å tilpasse retningslinjene til foretakets virksomhet og hva som har vært resultatet av vurderingen.

Finanstilsynet merker seg av styrets svar at det ved behandling av konsernpolicyer og retningslinjer i styret er innført som et standard diskusjonselement at styret vurderer om det er behov for foretaksspesifikke tilføyelser eller korrigeringer. Finanstilsynet merker seg videre at dersom styret ved behandling av saken mener at det bør gjøres tilføyelser eller justeringer i dokumentet, så vil dette bli protokollert og implementert.

Retningslinjer for håndtering av interessekonflikter

Finanstilsynet forventer at det er utarbeidet retningslinjer for identifisering, vurdering og håndtering av interessekonflikter. Finanstilsynet registrerte at håndtering av interessekonflikter er berørt i dokumenter som f.eks. etterlevelsesfunksjonens instruks og policy for utkontraktering, men Finanstilsynet kunne ikke se at foretaket har retningslinjer som sikrer en helhetlig håndtering. Finanstilsynet påpekte at dette er særlig nødvendig i et konsern med utstrakt bruk av intern utkontraktering.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at styret mener at den etablerte avtalestrukturen mellom partene i konsernet ivaretar håndteringen av interessekonflikter. Styret fremhever at både identifisering og håndtering av eventuelle interessekonflikter er særskilt tema i de årlige kontrollene. Dersom det identifiseres interessekonflikter, vil avtaleverket regulere hvordan disse skal håndteres. Finanstilsynet registrerer at det i forbindelse med kontroll av konsernintern utkontraktering i 2022 ikke er identifisert interessekonflikter som fordrer særlige tiltak.

Finanstilsynet fastholder at det bør være utarbeidet egne retningslinjer for identifisering, vurdering og håndtering av interessekonflikter. Retningslinjene bør utarbeides både for intern og ekstern utkontraktering, og for å avdekke og håndtere andre mulige interessekonflikter. Finanstilsynet viser til at det nå også er regler i finansforetaksloven § 16-14 om styring og håndtering av interessekonflikter som kan berøre forsikringskundene.

2.1.2 Organisering og ansvarsforhold

Konsernintern utkontraktering

Internrevisjonsfunksjonen er utkontraktert fra Frende Holding. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport om styrets kommentar til at det ikke er inngått en egen utkontrakteringsavtale mellom Frende Holding og Frende Skadeforsikring om internrevisjonsfunksjonen.

Finanstilsynet oppfatter styrets svar slik at det fortsatt ikke foreligger noen slik utkontrakteringsavtale. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket inngår en slik avtale.

Styret

Styrets kompetanse

Det ble under tilsynet opplyst at styret ikke har mottatt opplæring i Solvens II og at det heller ikke er planlagt slik opplæring, siden styret anser at medlemmene er kompetente. Finanstilsynet understreket at regelverket er under stadig utvikling og at bred forsikringskompetanse er nødvendig for å kunne utfordre og overprøve administrasjonens vurderinger og anbefalinger. Finanstilsynet ba om styrets vurdering av egen kompetanse innenfor skadeforsikring og Solvens II-regelverket.

Det fremkommer av styrets svar at styret vurderer at det samlet har tilstrekkelig kompetanse. Finanstilsynet merker seg styrets opplysning om at flertallet av styremedlemmene har erfaring med Solvens II-regelverket fra regelverket ble implementert i 2016. Finanstilsynet registrerer at styret, for å supplere og friske opp kompetansen, mottar opplæring i tilknytning til de aktuelle sakene som legges frem for styret. Finanstilsynet legger til grunn at styret jevnlig og systematisk kartlegger sin kompetanse og gjennomfører kompetansehevende tiltak.

Stedfortreder til styreleder og uavhengighet til administrasjonen

Finanstilsynet registrerte at leder for finans i Frende Skadeforsikring er vararepresentant til styret og stilte spørsmål ved om en ledende ansatt bør være ansatterepresentant i styret. Det følger av styrets svar at leder for finans er vararepresentant for styreleder (stedfortreder i styreleders fravær) og ikke vara for ansatterepresentant. Finanstilsynet påpeker at styreleder ikke kan være ansatt i foretaket, jf. finansforetakslovens § 8-4 første ledd tredje setning. Vararepresentant til styreleder kan dermed ikke være ansatt i foretaket. Finanstilsynet ber foretaket bekrefte at forholdet er rettet.

Risikostyrings- og etterlevelsesfunksjon

Nærmere om interessekonflikter mellom uavhengige funksjoner

Risikostyringsfunksjonen og etterlevelsesfunksjonen i Frende Skadeforsikring utøves av én og samme person. Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til at etterlevelsesfunksjonen også har ansvar for å vurdere etterlevelse av de oppgaver som er tillagt øvrige kontrollfunksjoner og at foretakets organisering av kontrollfunksjonene dermed innebærer en iboende interessekonflikt. Det ble opplyst under tilsynet at foretaket ikke har vurdert tiltak for å kompensere for mulige interessekonflikter mellom de to funksjonene. Finanstilsynet ba om styrets vurdering av mulige interessekonflikter.

Styret svarer at det fremgår av etterlevelsesfunksjonens instruks hvordan funksjonen skal håndtere interessekonflikter. Instruksen fastslår at der medlemmer av etterlevelsesfunksjonen er eller har vært involvert i de områder som skal kontrolleres, kan det oppstå interessekonflikter. Det fremgår også av instruksen at etterlevelsesfunksjonen har et særskilt ansvar for å identifisere potensielle interessekonflikter, og håndtere disse i tråd med angitte føringer. Styret opplyser at

etterlevelsesfunksjonen i tråd med instruksen vil løse interessekonflikter som kan oppstå ved kontroll av etterlevelse tillagt risikostyringsfunksjonen. Videre opplyser styret at internrevisjonen i tillegg vil ha et overordnet kontrollansvar.

Finanstilsynet påpeker at etterlevelsesfunksjonens instruks er generelt utformet og at det er opp til funksjonen selv å identifisere mulige interessekonflikter. Finanstilsynet legger til grunn at det utarbeides en risikovurdering av at risikostyringsfunksjonen og etterlevelsesfunksjonen utøves av én og samme person, hvor mulige interessekonflikter identifiseres og tiltak etableres.

Ressurser

Finanstilsynet ba om styrets vurdering av om risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen har tilstrekkelig kapasitet.

Det følger av styrets svar at styret vurderer at dagens kapasitet er tilstrekkelig og begrunner det med at rolleavklaringen mellom første- og andrelinjekontrollene er tydelige. Finanstilsynet stiller spørsmål ved om det er tilstrekkelig at disse to funksjonene, som i tillegg er felles for skadeforsikringsforetaket og livsforsikringsforetaket, kun er bemannet med én 100 prosent stilling. Finanstilsynet legger til grunn at styret vurderer om foretakets størrelse og kompleksitet tilsier mer ressurser til risikostyring og etterlevelseskontroll. Videre legger Finanstilsynet til grunn at styret beslutter hvor mye ressurser som skal avsettes til hver av de to rollene for Frende Skadeforsikring.

Nærmere om organisering og uavhengighet

Risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen i Frende Skadeforsikring er organisert under leder for finans. Denne organiseringen ble under tilsynet presentert for Finanstilsynet som et personalansvar for leder for finans og som en organisering for å gi funksjonen et bredere fagmiljø. Finanstilsynet uttalte at Finanstilsynet er av den oppfatning at kontrollfunksjonene bør være direkte underlagt daglig leder for å sikre uavhengighet.

Foretaket opplyste under tilsynet at funksjonen ikke møter i styret og at leder for finans presenterer en årlig risikorapport i risikoutvalget og styret. Finanstilsynet spurte i foreløpig rapport om styret får tilstrekkelig og uavhengig informasjon fra risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen. Finanstilsynet spurte videre om funksjonen i realiteten har en direkte rapporteringslinje til styret og daglig leder. Finanstilsynet fremholdt at det fremstod som risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen ikke hadde en tilstrekkelig uavhengig stilling og mangler tilstrekkelig myndighet i sin rolle som kontrollfunksjon.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at funksjonen i samsvar med funksjonens instruks har direkte dialog med daglig leder, styret og risiko- og revisjonsutvalg. Funksjonen møter nå i risikoutvalget og i styret, og presenterer saker som ligger innenfor sine respektive ansvarsområder.

Finanstilsynet oppfattet det videre slik at risikostyringsfunksjonen manglet tilgang til informasjon for å kunne utføre tilstrekkelig uavhengig kontroll og gjøre selvstendige beregninger.

Det følger av styrets svar at instruksene for risikostyrings- og etterlevelsesfunksjonen gir funksjonen rettigheter og plikter som sikrer uavhengighet, tilgang på relevant informasjon og tilstrekkelig myndighet. Styret vurderer at risikostyringsfunksjonen har tilstrekkelig tilgang til informasjon for å utføre uavhengig kontroll.

Finanstilsynet påpeker at det synes å foreligge uenighet mellom første- og andrelinjen om ansvar og oppgaver. Finanstilsynet legger til grunn at det utarbeides rutiner for å sikre at slike eventuelle uenigheter håndteres.

Finanstilsynet viser til punktet over om styreleders stedfortreder. Av Brønnøysundregistrene fremgår det at leder for finans har vært stedfortreder for styreleder siden juli 2019. Vedkommende har hele perioden vært ansatt i foretaket. Finanstilsynet konstaterer at verken førstelinjen eller andrelinjen i foretaket har avdekket at stedfortreder til styreleder ikke kan være ansatt i foretaket. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket, også i lys av dette, gjennomgår plasseringen og organiseringen av risikostyrings- og etterlevelseshjelpen i foretaket, både i forhold til uavhengighet og myndighet.

Aktuarfunksjonen

Nærmere om organisering og uavhengighet

Finanstilsynet fikk opplyst under tilsynet at aktuarfunksjonen er underlagt leder for finans, som inngår og følger opp utkontrakteringsavtalen. Finanstilsynet mener at kontrollfunksjonene bør være direkte underlagt daglig leder for å sikre uavhengighet. Dette gjelder også utkontrakterte funksjoner. Det var uklart for Finanstilsynet om foretaket har iverksatt tiltak for å veie opp for manglende uavhengighet.

Finanstilsynet merker seg at styret i sitt svar tilbakeviser at aktuarfunksjonen er underlagt leder for finans. Finanstilsynet registrerer at styret viser til at aktuarfunksjonens instruks er tydelig på at aktuarfunksjonen rapporterer til daglig leder, og har direkte dialog med styret om saker innenfor sitt ansvarsområde. Finanstilsynet registrerer at det følger av instruksjonen at aktuarfunksjonen skal ha tilgang til relevante fora og komiteer, fri tilgang til å kommunisere med alle ansatte og uhindret skal ha tilgang til informasjon som har betydning for foretakets risikoprofil. Det følger videre av instruksjonen at alle forretningsområder er ansvarlig for å gi aktuarfunksjonen informasjon som er relevant for utførelsen av funksjonens arbeidsoppgaver. Finanstilsynet tok opp i foreløpig rapport at det under tilsynet fikk forståelsen av at praksis var en annen enn hva instruksjonen tilsier og anbefalte derfor at styret gjennomgår at instruksjonen etterleves.

Finanstilsynet forstod det slik at aktuarfunksjonens kontaktpunkt i foretaket i hovedsak er aktuar i førstelinjen og at aktuarfunksjonen kunne ønske en bredere kontaktflate. Finanstilsynet spurte i foreløpig rapport om organiseringen av aktuarfunksjonen, og slik oppdraget til aktuarfunksjonen er utformet, sikrer at funksjonen kan utføre oppgavene i samsvar med Solvens II-forskriften § 28.

Finanstilsynet registrerer at styret etter samtaler med aktuarfunksjonen har klargjort at ønsket om en bredere kontaktflate i hovedsak gjelder styret og daglig leder. Finanstilsynet merker seg at praksis er endret slik at aktuarfunksjonen selv presenterer sin rapport til styret. Imidlertid fremgår det av vedlegg 2 til utkontrakteringsavtalen for aktuarfunksjonen at vesentlige problemstillinger innenfor aktuarfunksjonens ansvarsområde skal rapporteres til styret via daglig leder. Finanstilsynet legger til grunn at utkontrakteringsavtalen oppdateres slik at aktuarfunksjonen har direkte rapporteringslinje til styret og at styret sørger for at instruks og andre dokumenter i større grad gjenspeiler faktisk praksis.

Finanstilsynet registrerer at styret finner det naturlig at aktuar i førstelinjen er aktuarfunksjonens hovedkontaktpunkt for oppgavene i samsvar med Solvens II-forskriften § 28 punkt a) – h). Videre registrerer Finanstilsynet at styret mener dette samsvarer godt med hvor det operative ansvaret er plassert i Frende. Finanstilsynet merker seg at styret fastslår at aktuarfunksjonen også har full anledning til å ta kontakt med andre i foretaket som funksjonen finner naturlig å involvere i sitt arbeid.

Om grensesnitt mellom førstelinjeaktuar og aktuarfunksjonen

Finanstilsynet registrerte at aktuarfunksjonen har brukt ressurser i førstelinjen for å utføre en del kontroller. F.eks. har aktuarfunksjonen bedt førstelinjen å etterprøve nivå på premie- og erstatningsavsetninger ved å sammenligne dem med erfarte resultater og å beregne beste estimat med flere forskjellige metoder. Finanstilsynet registrerte at aktuarfunksjonen mener at han fortsatt kan beholde ansvar for slike tester selv om disse gjennomføres av utøvende aktuarer. Mangler basert på funn fra disse testene (og andre funn) blir løst i dialog med førstelinjen og eventuelt med risikostyringsfunksjonen. Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan denne fremgangsmåten sikrer tilstrekkelig uavhengighet mellom første- og andrelinje aktuar. Finanstilsynet ba videre om styrets vurdering av om aktuarfunksjonen, ved å overlate testing og etterprøving til førstelinje, sikrer tilstrekkelig validering av forsikringstekniske avsetninger.

Det følger av styrets svar at andrelinjen gjennomfører egne selvstendige kontroller. Ved behov ber aktuarfunksjonen førstelinjen fremskaffe relevant dokumentasjon og bakgrunnsdata som grunnlag for disse kontrollene. En gjennomgang av kontroller som utføres i førstelinjen er etter styrets vurdering en naturlig del av arbeidet til kontrollfunksjonene i andre linje og samsvarer godt med ordlyden i Solvens-II forskriften § 28 og "Forskrift om utfyllende regler til Solvens II-forskriften" artikkel 264. Styrets vurdering er at aktuarfunksjonens validering er tilstrekkelig og i henhold til Solvens-II forskriften.

Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning, men understreker at det er viktig at aktuarfunksjonen tildeles tilstrekkelig ressurser til selv å gjennomføre nødvendige kontroller og uavhengige beregninger av estimater på tekniske avsetninger.

Nærmere om aktuarrapporten

Finanstilsynet vurderer aktuarfunksjonens årsrapport for 2020 som overordnet, med få funn og anbefalinger.

Finanstilsynet registrerer fra styret svar at styret vurderer at alle vesentlige mangler og tiltak fremgår av rapportene til styret. Finanstilsynet merker seg at det er gjort forbedringer i aktuarfunksjonens rapport for 2021, blant annet med en tabell over vesentlige funn og tiltak som faktisk er utbedret, og at aktuarfunksjonen vil vurdere om det er behov for ytterligere forbedringer i rapporten for 2022.

Det fremgår ikke av styrets svar i detalj alle forbedringer som er gjort eller vil bli gjort. Finanstilsynet legger derfor til grunn at det i forbedringene inngår de elementene Finanstilsynet tok opp i foreløpig rapport, deri redegjørelse for:

- Overreservering i flere bransjer flere år på rad (dersom det fortsatt er tilfelle).

- Hvilke tester som har blitt gjennomført for å vurdere om forutsetninger, data og metoder brukt for beregning av forsikringstekniske avsetninger er tilstrekkelige og hva testresultatene er.
- Sammenheng mellom testresultater og anbefalinger gitt i aktuarrapporten.
- Eventuelle problemstillinger som blir tatt opp i dialog med første linje aktuar og hvordan disse blir løst.

Nærmere om egnethetsvurdering

Finanstilsynet ba om styrets kommentar til at Finanstilsynet ikke har mottatt egnethetsvurderingen av den som har ansvaret for å følge opp utkontraktingen av aktuarfunksjonen og heller ikke har mottatt melding om utkontraktingens endringen i 2020, hvor oppdragstaker ble fusjonert inn i annet foretak.

Finanstilsynet registrerer av styrets svar at Tor Olav Langeland er egnethetsvurdert i rollen som daglig leder. Styret har så langt lagt til grunn at dette er tilstrekkelig for rollen som ansvarlig for utkontrakting av aktuarfunksjonen, men imøteser en tilbakemelding dersom dette ikke er tilfelle.

Finanstilsynet påpeker at ulike roller krever ulike kvalifikasjoner, slik at en person må egnethetsvurderes for hver av de rollene hen skal inneha. Finanstilsynet ber styret sørge for at den ansvarlige for utkontrakting av aktuarfunksjonen egnethetsvurderes, og at egnethetsvurderingen oversendes Finanstilsynet snarest.

Styret opplyser at ved den nevnte fusjonen hos oppdragstaker (aktuar), ble alle avtaleforhold inngått med Analysetjenester AS videreført. Det var heller ingen endring i personene som var ansvarlig for aktuarfunksjonen. Endringen ble ikke oppfattet som vesentlig og derfor ikke meldt til Finanstilsynet. Finanstilsynet anser at utkontraktingen av aktuarfunksjonen til samme oppdragsgiverforetak, for et livsforsikringsforetak og for et skadeforsikringsforetak i samme konsern, er en vesentlig endring siden det kan medføre konflikt med separasjonsprinsippet. Finanstilsynet merker seg at fra og med årsrapporten for 2021 utarbeides det separate rapporter for hvert foretak for å tydeliggjøre rapportering og ansvar for hver juridisk enhet. Finanstilsynet merker seg at foretaket vil sende melding til Finanstilsynet om utkontraktingens endringen og imøteser denne snarest.

2.1.3 Måling av risiko

Solvenskapitaldekning

Det ble opplyst under tilsynet at Frende Skadeforsikring i beregningen av solvenskapitalkravet hvert år medberegner en "reducerende effekt av utsatt skatt". Tapspotensialet reduseres med hele beløpet for utsatt skatteforpliktelse i solvens II-balansen.

Finanstilsynet ba om styrets vurderinger av i hvilken grad reduksjonen av tapspotensialet som følge av utsatt skatteforpliktelse, gir et solvenskapitalkrav som representerer faktisk risiko.

Det følger av styrets svar at Frende Skadeforsikring har en utsatt skatteforpliktelse i Solvens II - balansen relatert til utsatt skatt på den tidligere sikkerhetsavsetningen, samt differansen mellom størrelsen på avsetningene i regnskapsbalansen og Solvens II-balansen. I et eventuelt tapsscenario

vil den fremtidige skatteforpliktelsen reduseres som en følge av det umiddelbare tapet. Den reduserte skatteforpliktelsen har dermed en tapsabsorberende evne og kapitalkravet er derfor redusert tilsvarende den utsatte skatteforpliktelsen.

Finanstilsynet merker seg at styret vurderer at den nåværende justeringen for utsatte skatters tapsabsorberende evne er konservativ ved at foretaket ikke har benyttet seg av muligheten til å hensynta sannsynlige fremtidige positive resultater ved beregningen av den risikoreduserende effekten av utsatte skatter.

ORSA

ORSA-prosessen

Det var uklart for Finanstilsynet hvordan Frende Skadeforsikrings styre og Frende Skadeforsikrings ledelse jobber med ORSA, da policyen er felles for foretakene i konsernet. Finanstilsynet ba styret redegjøre for ORSA-prosessen i Frende Skadeforsikring og hvordan prosessen samordnes med øvrige foretak i konsernet.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at prosessen starter med at styret i Frende Skadeforsikring definerer vesentlige føringer og lager en plan for gjennomføringen av ORSA-prosessen. Deretter vil prosessene med å identifisere, vurdere og kvantifisere risikoen gå løpende gjennom året frem til endelig ORSA-rapport foreligger i andre kvartal i det påfølgende året med løpende oppdateringer til styret. Både førstelinjeaktuar og samtlige kontrollfunksjoner får dokumentet til gjennomlesning og mulighet for å gi kommentarer i forkant av at dokumentet blir presentert for styret. Finanstilsynet tar dette til etterretning, men legger til grunn at kontrollfunksjonene også har en rolle i prosessen og ikke bare en mulighet til å gi kommentarer til dokumentet. Finanstilsynet kan ikke se at styret har redegjort for hvordan ORSA-prosessen samordnes med øvrige foretak i konsernet.

Klimarisiko

Finanstilsynet viser til EIOPAs "Opinion on the supervision of the use of climate change risk scenarios in ORSA" som gir uttrykk for tilsynsmyndighetenes forventninger til vurdering av klimarisiko på kort og lang sikt. Finanstilsynet forventer at foretaket vurderer klimarisiko som en integrert del av systemet for risikostyring. Foretaket bør vurdere hvordan klimarisiko, både fysisk risiko og overgangsrisiko, påvirker virksomheten. Finanstilsynet forventer at foretaket omtaler klimarisiko i ORSA, og at det utarbeides kvalitative og kvantitative scenarier.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport styret redegjøre for hvordan foretaket hensyntar klimarisiko i strategisk planlegging, produktutvikling, prising og risikostyring.

Finanstilsynet registrerer fra styrets svar at Frende Skadeforsikring har fokus på bærekraftig virksomhet i sin strategiske planlegging. Finanstilsynet merker seg opplysningen om at dette blant annet viser seg igjen i Oppgjør sitt arbeid med å øke graden av gjenbruk, økte krav til leverandører med hensyn på bærekraft og mer fokus på bærekraft i gjenoppbyggingsfasen.

Det følger av styrets svar at rutinen for produktutvikling har klare føringer for å sikre at klimarisiko og klimaavtrykk er en del av det som skal beskrives og vurderes som del av prosessene med å tilrettelegge for nye produkter i porteføljen.

Styret poengterer at siden skadeforsikring primært består av kontrakter med opptil ett års varighet, vil økte skadeutbetalinger kunne dekkes inn gjennom økte premier eller endringer i dekningsomfang, men at dette kan bli vanskeligere i et lengre perspektiv. Ikke minst fra et samfunnsmessig perspektiv, vil betydelige økte skadeutbetalinger som følge av klimaendringer være problematiske, da det i ytterste konsekvens kan medføre at forsikringspremien blir for høy eller at visse områder i praksis ikke blir forsikringsbare.

Styret vurderer at overgangsrisikoen er moderat i overskuelig fremtid, mens den fysiske risikoen vil øke fra lav til moderat på lang sikt. Det er spesielt økning i forsikringsrisiko som følge av økte erstatningsutbetalinger på grunn av klimaendringer som bidrar til at den fysiske risikoen øker. Dette kan imidlertid motvirkes av årlig mulighet for reprising av forsikringskontrakter, og det er spesielt ved prising av bygning og eiendom styret antar at den fysiske risikoen vil gi utslag.

Finanstilsynet tar styrets redegjørelse til etterretning og merker seg at foretaket i ORSA 2022 har et stress-scenario som illustrerer konsekvensene av økte erstatninger som følge av økt klimarisiko og hvor konsekvenser og tiltak er skissert. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket løpende utvikler sine klimascenarier og sitt system for styring og kontroll med klimarisiko.

2.1.4 Overvåking og rapportering

Risiko for hvitvasking og terrorfinansiering

Finanstilsynet spurte i foreløpig rapport om foretaket i sin risikovurdering skiller tilstrekkelig mellom risikoen for hvitvasking og risikoen for terrorfinansiering og ba om styrets kommentar til at "rutine for melding til utredning ved mistanke om hvitvasking" ikke synes å omfatte meldingsrutine ved mistanke om terrorfinansiering.

Det følger av styrets svar at Frende Skadeforsikring har hensyntatt også terrorfinansiering ved totalvurderingen av den risiko Frende er utsatt for knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering. Finanstilsynet merker seg at risikovurderingen nå er ytterligere detaljert ved at det også er inntatt et konkret skille mellom vurdering av hvitvasking og terrorfinansiering. Finanstilsynet tar styrets videre redegjørelse for hvordan systemet for vurdering av risiko for terrorfinansiering er bygd opp, til etterretning.

Finanstilsynet merker seg styrets opplysning om at rutinen er gjennomgått og oppdatert slik at ordlyden også omfatter terrorfinansiering. Videre merker Finanstilsynet seg styrets opplysning om at rutinen er i samsvar med interne varslingsrutiner til utredningsavdelingen ved mistanke om hvitvasking og terrorfinansiering.

2.2 Forsikringsområdet

2.2.1 Strategi og sentrale retningslinjer

Finanstilsynet registrerte at foretaket ikke har mål eller rammer for forsikringsporteføljen per produkt, produktgruppe eller totalt, men at det ved forsikring av ett objekt er øvre grenser for eksponering av risiko per produkt. Finanstilsynet stilte i foreløpig rapport spørsmål om styret i tillegg bør fastsette mål eller rammer for forsikringsporteføljen.

Det følger av styrets svar at styret vurderer at det med foretakets standardiserte produkter og kanalstyring ikke er naturlig å definere maksimale grenser for hvor stor forsikringsporteføljen skal bli innen ulike produkter.

Finanstilsynet registrerte at foretaket har et forretningsmål for årlig premieinntektsvekst og et mål for maksimal kombinertprosent. Videre registrerte Finanstilsynet at foretaket har reassuranse som begrenser egenregningen per skadetilfelle. Foretaket bør også ha en formening om (et mål på) hvilket omfang av ulike produkter eller produktgrupper det ønsker eller forventer fremover. Dette vil gi en bedre styring av forsikringsrisikoen.

Finanstilsynet legger til grunn at foretaket etablerer et eget rammedokument som angir overordnet rammestruktur og rammenivå for foretakets samlede forsikringsrisiko dersom de overordnede risikorammene ikke følger av strategidokumentet. Styret bør gjennom den etablerte rammestrukturen sikre at alle vesentlige risikoer er styrt. Det bør være fastsatt rammer for premienivå aggregert og fordelt på produkter. Videre bør det være fastsatt tegningsmaksimaler (brutto og netto) på produkt og bransje.

Foretaket har også et mål om at markedsrisikoen skal være lavere enn forsikringsrisikoen, men det er ikke etablert konkrete rammer eller mål for hvor store de ulike risikoene skal være i forhold til hverandre. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket etablerer konkrete rammer eller mål for dette.

2.2.2 Forsikringstekniske avsetninger mv.

Bruk av data

Finanstilsynet spurte i foreløpig rapport om hvorfor foretaket for enkelte langhalede/lavfrekvente bransjer, ikke nyttiggjør seg foretakets ca. ti års egne datahistorikk ved fastsettelse av tekniske avsetninger. Under tilsynet fikk Finanstilsynet inntrykk av at foretaket også bruker Finanstilsynets bransjedata sist oppdatert i 2016. Finanstilsynet spurte om dataene foretaket bruker til beregning av forsikringstekniske avsetninger i tilstrekkelig grad reflekterer foretakets skadebilde. Finanstilsynet ba styret redegjøre for hvorfor egne historiske data ikke vektlegges ved reservering.

Styret svarer at foretaket ved reservering alltid benytter egne historiske data der disse er av tilstrekkelig kvalitet. For yrkesskade har foretaket ikke tilstrekkelig egne historiske data. Dette skyldes de langhalede egenskapene ved denne bransjen, både i form av anmeldte skader og oppgjør av skadene. Som følge av at Frende Skadeforsikring fortsatt er et relativt nytt foretak er det kun 13 hele årganger med intern historikk og et begrenset antall personskader.

Styret opplyser videre at foretaket har valgt å benytte anmeldtprofilene fra Bransjeregnskapet for Yrkesskade for å beregne IBNR per historisk skadeårgang. For å sikre en stabil avvikling hensyntar foretaket i tillegg opptjent antall forsikrede for å fordele IBNR på årgangene sett opp mot eksponering.

Finanstilsynet ba om en beskrivelse av rimelighetsvurderingene foretaket gjør ved fortsatt bruk av myndighetsbestemte prosentsatser for beregning av indirekte kostnader (ULAE).

Styret svarer at foretaket sammenligner beregnet ULAE i prosent av IBNS med observerte skadebehandlingskostnader i prosent av betalte skader per regnskapsår, fem år tilbake i tid. Forskjellen i prosent er begrenset og viser at bruk av de angitte prosentsatsene til bruk for ULAE er rimelige og tilstrekkelige som tilnærming for hva IBNS vil generere av indirekte skadebehandlingskostnader, sammenlignet med hva faktiske betalte skader har generert av kostnader. Hva som inngår i sammenligningen er ikke tilstrekkelig detaljert beskrevet, men Finanstilsynet legger til grunn at de

anvendte ULAE-prosentsatsene tilsvarer et vektet gjennomsnitt av de myndighetsbestemte ULAE-satsene per bransje per regnskapsår.

Finanstilsynet vurderer at beste praksis er å anvende egne estimater for skadebehandlingskostnader basert på observerte historiske data i tråd med Solvens II -regelverket.

Avviklingsresultat i regnskapet

Finanstilsynet viste til foretakets årsregnskapsrapporter med gjentatte avviklingsgevinster for nesten alle Solvens II- bransjer i de siste årene. F.eks. utgjorde avviklingsgevinsten per 31. desember 2020 for bransjen yrkesskade 42 prosent av årets anslåtte erstatningskostnader. Finanstilsynet merket seg at det fortsatt er en overreservering og at dette også gjelder i korthalede bransjer.

Finanstilsynet ba om styrets kommentar til størrelsen på foretakets forsikringstekniske avsetninger.

Finanstilsynet merker seg at styret mener at nivået på de forsikringstekniske avsetningene per 31. desember 2021 er konservativt, tross en del nedjusteringer av IBNR-reserver de siste årene. Det er hovedsakelig IBNR-delen av avsetningene som anses som konservativ. Foretaket er i prosess for å nedjustere IBNR-avsetninger for bransjer som anses som for konservativt reserverte. Styret opplyser at dette sannsynligvis vil føre til høye avviklingsgevinster i 2022, men vil redusere sannsynligheten for høye avviklingsgevinster på lengre sikt.

Finanstilsynets egen analyse tyder på at avviklingsgevinstene også skyldes at Frende overvurderer RBNS-reservene. Videre tyder Finanstilsynets analyse på at det ikke har vært en merkbar nedjustering av erstatningsavsetninger de siste årene.

Finanstilsynet er kritisk til at foretakets rapportering av erstatningsavsetninger i regnskapet ikke har tilsvart forventede fremtidige brutto erstatningskostnader i samsvar med bestemmelsene i årsregnskapsforskriften § 3-5 tredje til femte ledd og ber foretaket umiddelbart bringe dette forholdet i orden.

Avsetninger i Solvens II-balansen

Finanstilsynet påpekte at beste estimat for erstatningsavsetninger i Solvens II-balansen skal gjenspeile diskonterte fremtidige kontantstrømmer av forventede erstatningsutbetalinger, jf. Solvens II-direktivet artikkel 77. Dette innebærer at det ikke skal være marginer eller buffere ved beregningen av et beste estimat.

Det kan synes som at det i foretakets Solvens II-data per 31. desember 2021 er en betydelig overvurdering av erstatningsavsetningen i flere Solvens II-bransjer. Finanstilsynet legger til grunn at foretaket sørger for at erstatningsavsetningene som oppgis i Solvens II-rapporteringen, gjenspeiler beste estimat beregnet i samsvar med bestemmelsene i Solvens II-regelverket.

Finanstilsynet ber om å motta kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet. Kopi av tilsynsrapporten bes sendt til valgt revisor.

For Finanstilsynet

Runa K. Sæther
seksjonssjef

Hege M. Bogstrand
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

|